

ONTWIKKELINGEN INKOMEND TOERISME IN 2020

TOERISME
TOP
SPECIAL
VIRTUAL
EDITION

Ontwikkeling inkomend toerisme in 2020

Tijdslijn belangrijke gebeurtenissen t.a.v. bestemming NL

Team Intell & Insights
NBTC Holland Marketing

Begin dit jaar leek het erop dat 2020 weer een recordjaar aan internationale bezoekers met zich mee zou brengen. Er waren veel grote internationale evenementen in 2020 die veel internationale bezoekers naar Nederland zou trekken. Internationale evenementen zoals het Europese Songfestival, Sail, Grand Prix, EK voetbal en de Invictus Games zijn enkele voorbeelden die voor veel bezoekers zouden zorgen. NBTC verwachtte begin dit jaar dan ook een groei van 7% in aantal bezoekers in 2020. Dit zou betekenen dat er ruim 21,6 miljoen internationale bezoekers naar Nederland zouden komen. Tegelijkertijd groeide hiermee ook de noodzaak om in te zetten op een duurzame ontwikkeling van bestemming Nederland. Helaas werd de wereld verrast door het intreden van het Covid-19 virus die voor een enorme impact zorgde op het internationale reizen. Hieronder wordt een globale tijdslijn weergegeven met belangrijke gebeurtenissen die een invloed hebben gehad op de reiswereld en bestemming Nederland in het bijzonder.

Figuur 1: Eerste prognose 2020 van inkomend bezoek aan Nederland, voor toetreding coronavirus

NBTC
Holland Marketing

FORECAST INBOUND TOURISM 2020							
ALL ACCOMMODATIONS		Guests (x 1,000)					
	2015	2016	2017	2018	2019*	2020**	+/-
Europe	12.050	12.743	14.151	14.974	16.040	17.365	8%
- Germany	4.283	4.615	5.243	5.689	6.130	6.895	13%
- Belgium	1.965	2.132	2.224	2.398	2.495	2.620	5%
- UK	1.967	2.045	2.229	2.212	2.400	2.450	2%
- Ireland	125	192	218	220	225	225	2%
- France	750	788	842	893	960	1.020	6%
- Italy	543	528	589	597	635	665	5%
- Spain	432	444	467	495	525	550	5%
- Scandinavia	441	415	457	445	465	485	4%
- Russia	152	130	180	204	245	270	10%
- Rest of Europe	1.663	1.718	1.999	2.128	1.965	2.190	10%
Americas	1.508	1.646	2.013	2.072	2.195	2.330	6%
- US	1.035	1.182	1.414	1.480	1.570	1.650	5%
- Canada	155	155	180	173	180	185	4%
- Brazil	150	115	150	154	170	180	5%
Asia	1.130	1.103	1.373	1.360	1.500	1.535	2%
- Japan	138	109	120	121	135	140	2%
- China (incl. Hong Kong)	330	297	364	333	380	305	-20%
- India	101	127	165	178	195	210	7%
- Indonesia	47	56	59	52	58	61	5%
Australia and Oceania	189	200	235	219	235	220	-5%
Africa	130	137	152	156	190	205	10%
Total	15.007	15.829	17.924	18.780	20.160	21.660	7%

* Forecast based on first 9 months (rounded by 5,000)

** Forecast based on input important indicators & offices abroad and development past years

Bron: CBS, bewerking NBTC

De eerste tekenen van het coronavirus

Begin januari melden de Chinese autoriteiten en de WHO dat er een meerdere longontstekingen in de Chinese stad Wuhan zijn opgemerkt. Later wordt duidelijk dat deze besmettingen oorsprong vinden op een markt in dezelfde stad. Het lijkt alsof China snel heeft gereageerd en het virus zich niet snel verspreid. Waakzaamheid in Nederland blijft, en het AD schrijft 'RIVM 'alert op' mysterieus Chinees virus: 'mogelijk 1700 besmettingen'. Dan, op 25

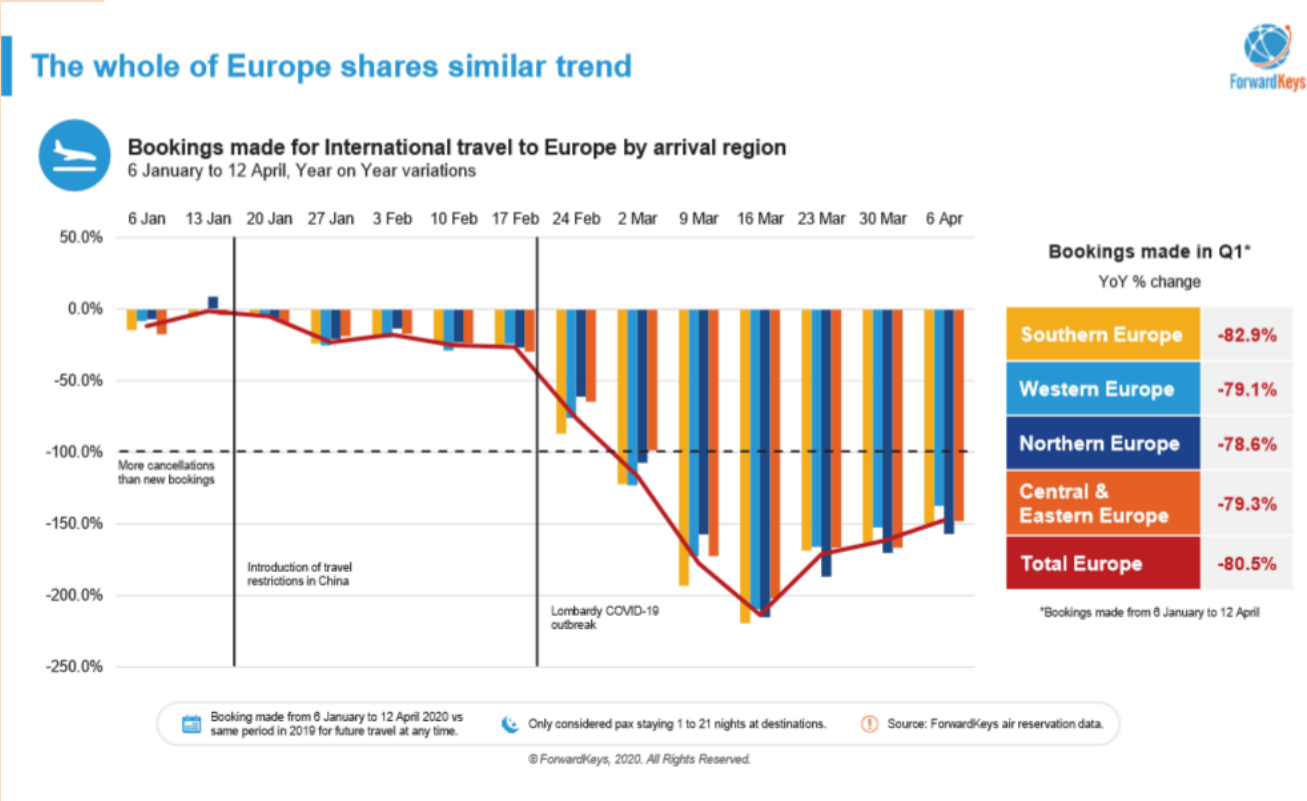
januari, wordt in Frankrijk de eerste besmetting van corona geregistreerd binnen Europa, waarna Italië volgt op 29 januari¹.

Een snelle verspreiding van het virus

Op 2 februari komen de eerste Europese evacuees met een speciale evacuatievlucht terug uit Wuhan. Hierbij zijn 15 Nederlanders, die na aankomst 14 dagen in quarantaine gaan. Op deze dag wordt eveneens de eerste dode buiten China gemeld, een man op de Filipijnen.

13 februari meldt de WHO dat er al 170 besmettingen buiten China zijn vastgesteld. Italië is het eerste Europese land dat grote maatregelen neemt om verspreiding te voorkomen. Met name noord-Italië wordt getroffen waardoor steden en gebieden hier compleet worden afgesloten. RTL Nieuw meldt 'Corona-uitbraak Noord-Italië: lege straten en dichte winkels' en 'Virusalarm in Italië: steden op slot na uitbraak coronavirus'. In dit gebied bevinden zich meerdere populaire skigebieden. Na de uitbraak in het gebied Lombardije kelderen de boekingen voor internationale reizen van Europa (figuur 2).

Figuur 2: Boekingen internationale reizen naar Europa

Bron: Forward Keys

De eerste vastgestelde besmetting in Nederland volgt op 27 februari. Deze 56-jarige man is vlak daarvoor in de Italiaanse regio Lombardije geweest. Door de snelle verspreiding van het virus wereldwijd en in Europa wordt besloten dat de ITB Berlin 2020 niet door zal gaan. Ook andere maatregelen volgen, zo stelt NOS 'Thuiswerken en niet reizen: bedrijven nemen maatregelen tegen coronavirus'.

Maatregelen tegen de verspreiding van het virus

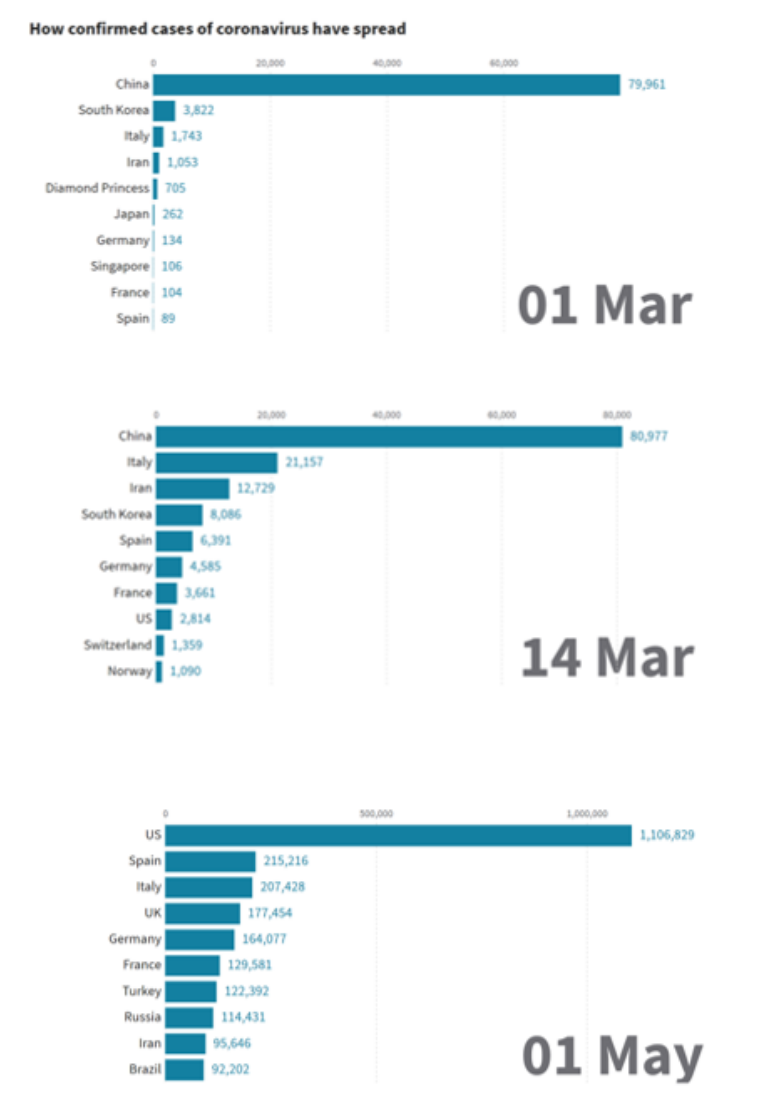
Het virus blijkt zich snel te verspreiden en op 1 maart zijn er in Italië al meer dan 1.700 geregistreerde covid-19 besmettingen. Slechts 2 weken later, 6 weken na de eerste vastgestelde besmetting, zijn in Italië meer dan 21.000 besmettingen geregistreerd. Zo meldt NOS 'Duizenden besmettingen Italië: zo werd het land het zorgenkindje van Europa'. Ook in Duitsland, Frankrijk en Spanje lopen de cijfers op tot in de duizenden (figuur 3).

Februari 2020

Maart 2020

¹ World Health Organization; Explore the Data, Covid-19 Explorer

Figuur 3: Ontwikkeling corona besmettingen

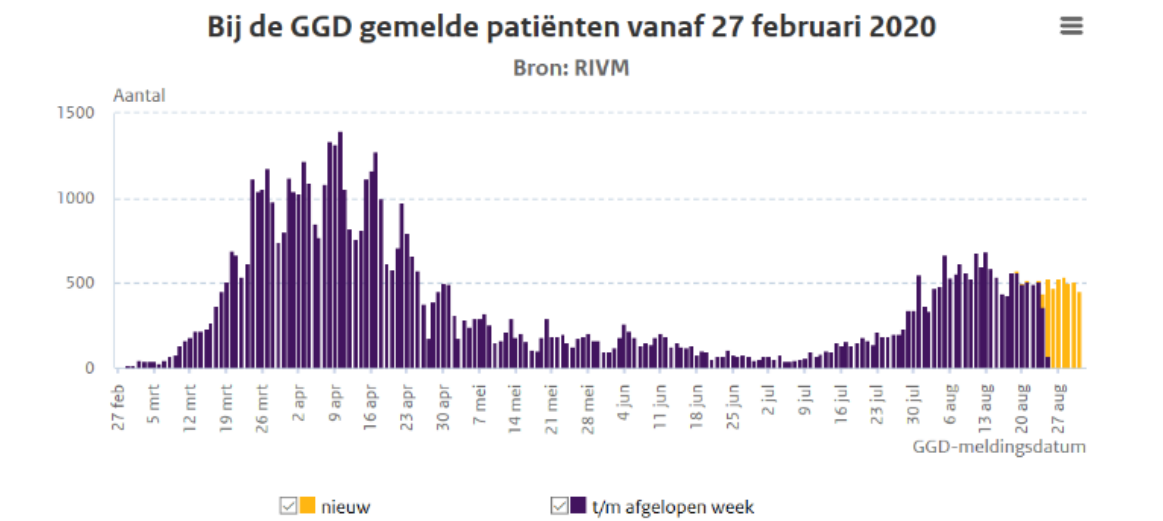

Bron: BBC.com

In maart werden de eerste wintersport gebieden in Italië en Oostenrijk gesloten voor buitenlandse bezoekers. Vele wintersporters die in de populaire skigebieden verbleven bleken besmet te zijn met het Coronavirus.

De besmettingscijfers in Nederland blijven stijgen (zie grafiek 4) en er worden meer maatregelen vanuit de overheid aangekondigd op een persconferentie op 12 maart. Eerst gaat het alleen om vaker handen wassen en geen handen meer schudden, maar halverwege maart volgen ook verplicht thuiswerken en de sluiting van scholen, cafés en restaurants. Iedereen wordt geacht zoveel mogelijk thuis te blijven, en als het echt niet anders kan moet drukte sowieso vermeden worden.

Figuur 4: Aantal gemelde patiënten bij GGD

Bron: RIVM

Verder volgt ook het advies om evenementen met meer dan 100 bezoekers af te lassen. Voor de sector congressen en vergaderingen wordt door de impact van corona een omzetverlies van 1,2 miljard euro geschat².

De Amerikaanse President Trump verraste in maart met een ban van Europeanen naar Amerika. Europeanen mochten niet meer afreizen naar Amerika. Niet veel later volgde ook andere Europese bestemmingen.

Uiteindelijk sluiten op 19 maart de landsgrenzen van Nederland voor alle niet-noodzakelijke bezoeken van buiten Europa. Lettend op de buurlanden schrijft het NRC de volgende dag dat *'België sluit de grenzen, in Duitsland loopt de discussie nog'*. Dergelijke beslissingen hebben impact op onder meer het grenstoerisme. Volgens de WHO zou het sluiten van grenzen niet helpen om verspreiding van het virus te voorkomen. Later wordt het verschil in aanpak geduid door de NRC *'Nederland en België: twee botsende coronaregimes'*.

Ondanks de maatregelen ondernemen Nederlanders veel in het weekend en met name in de natuurgebieden blijft het druk. Als reactie wordt op 23 maart de 'intelligente lockdown' afgekondigd, waarbij boetes uitgedeeld kunnen worden voor het overtreden van de maatregelen.

Qua aantallen vakanties waren de eerste twee maanden van 2020 goed te noemen. Zowel in januari als in februari lag het aantal ondernomen vakanties hoger dan in dezelfde maanden in 2019. In januari waren er zelfs nog 19% meer buitenlandse vakanties t.o.v. het jaar ervoor. In maart veranderde de wereld in een ongekend tempo en volgden reisrestricties en gesloten grenzen en daalde het aantal ondernomen vakanties met eenzelfde snelheid. Nederlandse ondernamen in maart 1.5 miljoen vakanties t.o.v. 3.2 miljoen in 2019.³

Op 10 april wordt in Nederland het hoogste aantal besmettingen geregistreerd, namelijk 1.394 (zie figuur 4). Volgens de UNWTO heeft aan het einde van de maand 100% van de landen wereldwijd een vorm van reisrestricties ingevoerd. Voor 83% van de Europese landen geldt een complete sluiting van de grenzen voor internationaal toerisme. In Nederland was de grenssluiting niet zó drastisch. In dezelfde week is er een daling van 98% zichtbaar in aantal passagiers op luchthavens in Europa ten opzicht van 2019⁴. Dit geldt ook voor Schiphol die in de week van 6 tot 12 april slechts 28.000 passagiers registreerde, waar dat er in 2019 1,4 miljoen waren. Tegelijk is de bezettingsgraad voor hotels in Nederland en Amsterdam op het dieptepunt met respectievelijk 7,8% en 6,1%.

Versoepelingen en verbeteringen ten tijde van de crisis

De cijfers op de eerste dag van mei laten ondertussen een ander beeld zien wat betreft de geregistreerde besmettingen wereldwijd (zie figuur 3). De Verenigde Staten staat bovenaan met meer dan 1,1 miljoen besmettingen. Daarna volgt Spanje met 215.000 en Italië met 207.000. Het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk komen daarna.

Op 6 mei worden er tijdens een nieuwe persconferentie versoepelingen van de lockdown aangekondigd. Vanaf 10 mei hoeft men uitsluitend thuis te blijven indien er klachten zijn, al blijft het advies om drukte te vermijden.

De bezettingsgraad voor hotels in Nederland van Amsterdam is licht gegroeid naar respectievelijk 9,7% en 9,0%. Ondanks de versoepelingen was nog niet alles open. Overnachten in accommodaties met gedeeld sanitair was nog niet mogelijk (tot 1 juni) waardoor bijvoorbeeld niet alle campings open konden.

In mei start NBTC samen met Royal Schiphol Group de Vakantie Sentiment Monitor. In het onderzoek wordt ingegaan op de vakantie intentie in zeven landen, te weten NL, BE, DE, FR, UK, USA en China. Naast de vakantie intentie wordt ook gekeken naar de invloed van de corona uitbraak op het reisgedrag.

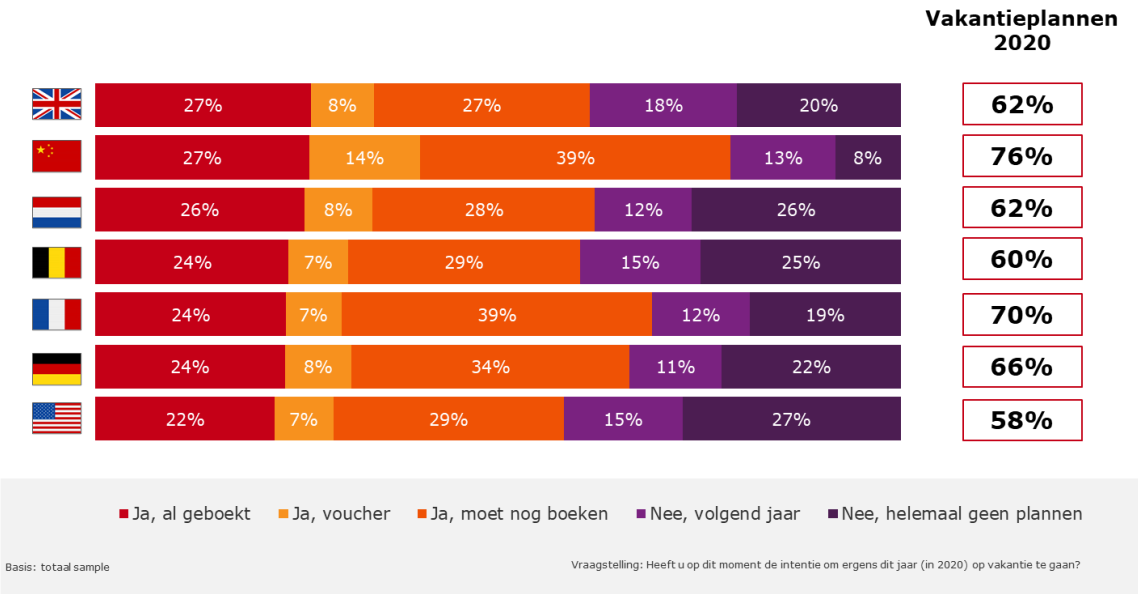
² Respons, Impactanalyse COVID-19 op de Nederlandse eventbranche van 31 maart 2020

³ ContinuVakantieOnderzoek 2020, NBTC-NIPO Research (2020)

⁴ European Travel Commission, European Tourism: Trends & Prospects – Q2/2020

De 0-meting laat zien dat in het merendeel van de landen ongeveer een kwart van de mensen al daadwerkelijk een vakantie heeft geboekt. China zit duidelijk al in een andere fase: ruim drie kwart van de mensen heeft vakantieplannen, waar dit voor andere landen op twee derde of lager zit. Van de Europese landen in het onderzoek is de intentie in Frankrijk het hoogst.

Figuur 5: Vakantieplannen voor 2020 0-meting

Bron: NBTC, Schiphol

Op 1 juni volgen meer versoepelingen die eerder bekend zijn gemaakt. Restaurants, cafés, bioscopen, musea en scholen heropenen. Wel worden mondkapjes verplicht in het openbaar vervoer.

Begin juni gaf het Nederlandse kabinet groen licht voor vakanties gedurende de zomerperiode. Vanaf 15 juni is het weer toegestaan om binnen Europa weer op vakantie te gaan. Hetzelfde geldt voor inkomend bezoek, vanuit vele Europese herkomstlanden is het weer mogelijk om op vakantie te gaan naar Nederland. Eén van de belangrijkste landen die hierop een uitzondering vormt is het Verenigd Koninkrijk.

Met deze versoepeling is de verwachting dat het toerisme in Nederland weer langzaam op gang komt. Om te bepalen hoeveel toeristen we in totaal in Nederland kunnen verwachten dit jaar, komt NBTC begin juni met een herziene prognose voor 2020; een verwachting voor het verblijfstoerisme (inclusief de binnenlandse markt) in drie varianten. Door de coronacrisis verwacht Nederland dit jaar bijna 12 miljoen minder buitenlandse toeristen te ontvangen, een daling van circa 60 procent ten opzichte van 2019. In totaal besteden deze buitenlandse toeristen 5,2 miljard euro, een daling in bestedingen van 64 procent ten opzichte van vorig jaar. Naar verwachting gaan dit jaar ook 50 procent minder Nederlanders op vakantie in eigen land, dat zijn er 12,5 miljoen. In totaal komen naar verwachting dus 24,5 miljoen minder toeristen uit binnen- en buitenland als gevolg van de coronacrisis.

* Nader voorlopige jaarcijfers 2019

** Verwachting 2020 voor een drietal scenario's ivm onzekerheid rondom impact Coronavirus op binnenlands & inkomend toerisme (afgerond op vijfduizendtallen)

I Langzamerhand maken restricties plaats voor een 1,5m samenleving. Wie op (zomer)vakantie gaat blijft met name in eigen land. Een aantal gaat met de auto naar het buitenland. Vliegen blijft in 1e instantie nog een uitdaging. Na de zomer enig herstel van (binnenlandse) zakenreismarkt.

II Tijdens de zomer kan er toch al op een iets grotere schaal (binnen Europa) gereisd worden en ook het vliegverkeer is enigszins op gang gekomen. Herstel zakenreismarkt gaat sneller dan verwacht [gunstig scenario]

III In het najaar volgt een nieuwe periode van verscherpte restricties en (semi-)lockdowns omdat er een nieuwe uitbraak van het coronavirus is [zwart scenario]

Op 6 juni wordt de campagne 'Hier Moet Je Zijn' gelanceerd om bezoekerseconomie op een verantwoorde manier weer op gang te brengen met een focus op vakantie in eigen land. Daarna op 15 juni worden niet-noodzakelijke reizen binnen Europese Schengenlanden weer mogelijk en wordt het code rood advies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor 12 landen omgezet in code geel. Hieronder vallen België, Duitsland en Italië. Dit is een belangrijke stap voor het internationale toerisme.

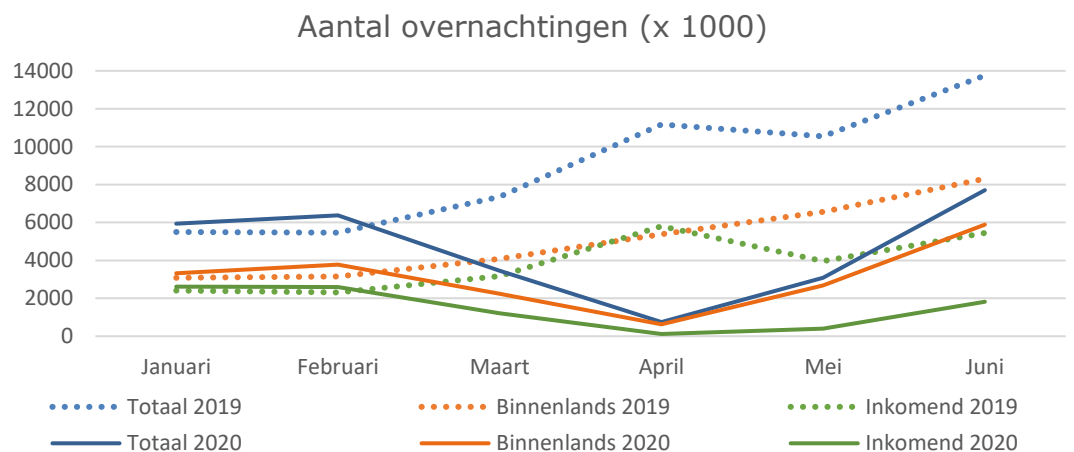
Figuur 7: Vakantieplannen voor 2020 1-meting

7/21

Het blijkt dat in juni het aantal overnachtingen van zowel binnenlands als inkomend toerisme weer stijgen (zie grafiek 8).

Figuur 8: Ontwikkeling overnachtingen internationale bezoekers Nederland

Bron: CBS, SLA (cijfers zijn nog niet gecorrigeerd)

Dat het binnenlandse toerisme een boost heeft gekregen wordt duidelijk in de media met verscheidene krantenkoppen, zoals 'Toerist in eigen land spekt kas: 'De weg naar boven lijkt heel voorzichtig ingezet'' (AD), 'Meer toerisme door bekendheid én corona' (Het Urkerland), 'Westland trekt extra toeristen uit eigen land' (Het Hele Westland) en 'Drukke Drentse zomer zorgt voor topomzet, maar niet overal' (NOS)

Op 24 juni worden tijdens een persconferentie nieuwe versoepelingen van de maatregelen bekend gemaakt. Voor bijeenkomsten, waaronder congressen, geldt geen maximum aantal bezoekers zolang er 1,5 meter afstand gehouden kan worden. Indien deze afstand niet mogelijk is, geldt binnen een maximaal bezoekersaantal van 100 en buiten van 250. Dit is van invloed op de capaciteit van bijeenkomsten.

De UNWTO bracht in juni 2020 een verwachting uit over de impact van het coronavirus op het internationaal reisverkeer. In de periode januari – april 2020 verwacht de UNWTO door Corona een daling van 180 miljoen reizigers wereldwijd. Waarbij April voor een daling van 97% in internationale reizigers heeft gezorgd door de geldende reisrestricties. Azië wordt in de prognose (jan-april) het hardst getroffen met een verwachte daling van 51%, in Europa wordt een daling van 44% verwacht.

Figuur 9: Verwachting UNWTO voor internationaal reizen jan-apr 2020

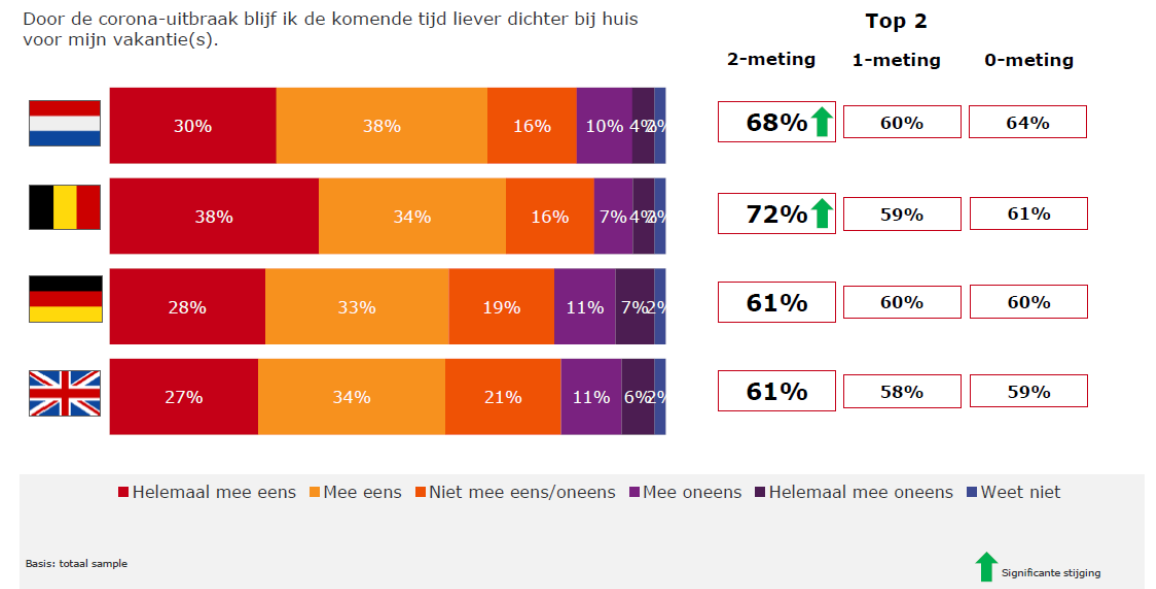
Aantal Nederlandse vakantiegangers naar historisch dieptepunt in tweede kwartaal
Alles bij elkaar heeft de corona uitbraak gezorgd voor een historisch laag aantal ondernomen vakanties. Nederlanders ondernamen in het tweede kwartaal 65% minder vakanties dan het jaar daarvoor. Door alle restricties daalde het aantal buitenlandse vakanties in april en mei zelfs met 98%. In de maanden mei en juni was er een voorzichtig herstel zichtbaar van het aantal binnenlandse vakanties. In juni lag dit ‘slechts’ 19% lager in vergelijking met 2019. Het aantal buitenlandse vakanties blijft echter nog fors achter.⁵

Meer versoepelingen maar ook meer besmettingen

De eerste dag van juli worden de versoepelingen van de lockdown nog verder uitgebreid. Het openbaar vervoer is voor iedereen vrij toegankelijk (met mondkapje). Campings en vakantieparken kunnen helemaal open en ook touringcars, busjes en taxi’s mogen met volle bezetting rijden. Daarnaast mogen er bepaalde intercontinentale reizen naar Europa weer gemaakt worden, zoals uit Japan en Australië.

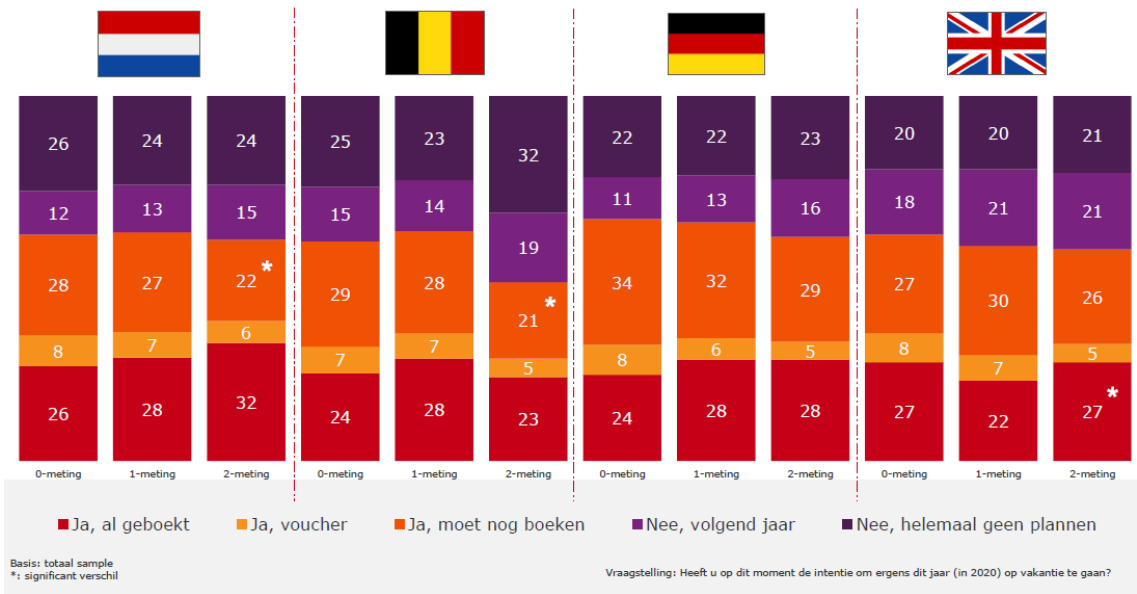
Volgens de 2-meting van de Vakantie Sentiment Monitor van NBTC en Royal Schiphol Group is er een stijging in het aantal Nederlanders dat aangeeft door de corona-uitbraak liever dichterbij huis op vakantie te gaan ten opzichte van eind mei (zie figuur 10). Daarnaast is er ook een significante toename van het aantal Nederlanders dat verwacht in eigen land op vakantie te gaan (zie figuur 11 en 12).

Figuur 10: Vakantieplannen voor 2020 2-meting

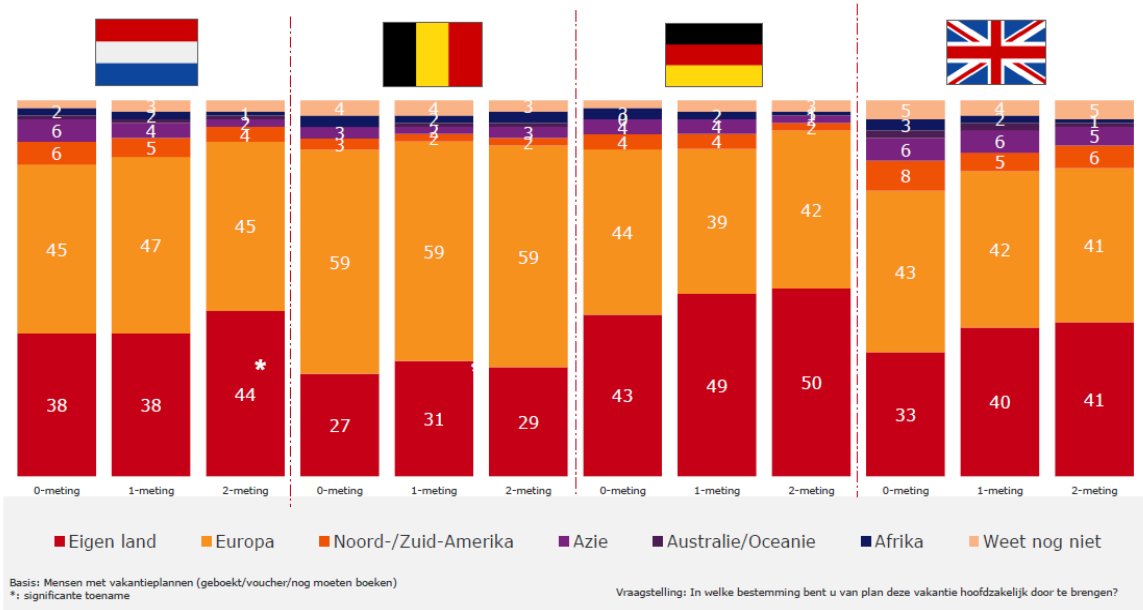
Bron: NBTC, Royal Schiphol Group, vakantiesentiment monitor

Figuur 11: Vakantie intentie 2020

⁵ ContinuVakantieOnderzoek 2020, NBTC-NIPO Research (2020)

Figuur 12: Vakantie intentie bestemming

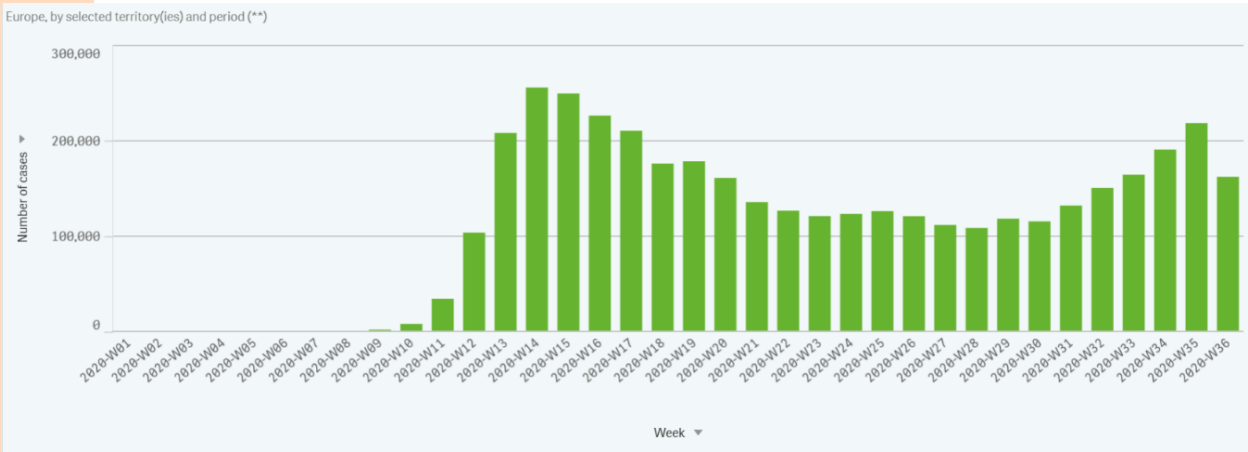

Bron: NBTC, Royal Schiphol Group, vakantiesentiment monitor

De bezettingsgraad van hotels in Nederland en Amsterdam groeit de laatste weken sterk. Het dieptepunt was in april, maar nu is de bezettingsgraad terug naar respectievelijk 48,6% en 32,9%. Opmerkelijk is dat Amsterdam achterblijft ten opzichte van de rest van Nederland. Deze groei komt overeen met de gegevens van het UNWTO die waarnemen dat er wereldwijd aanpassingen en een herstart van toerisme plaatsvindt.

Er is weer meer mogelijk en er zijn weer toeristen. Echter brengt dit opnieuw problemen met zich mee wat betreft drukte. In de binnenstad van Amsterdam en Rotterdam wordt het, voornamelijk in de weekenden, te druk waardoor mensen zich niet meer aan de gewenste social distancing van 1,5 meter kunnen houden. Hierop volgend wordt er een mondkapjesplicht ingevoerd voor bepaalde drukke gebieden. Later schrijft de AVROTROS 'Mondkapjesplicht resulteert in minder shoppen'. Ook loopt het aantal geregistreerde besmettingen deze maand weer op in Nederland (zie figuur 4) net als in heel Europa (zie grafiek 13).

Figuur 13: Besmettingen in Europa

Bron: European Center for Diseases Prevention and Control

De besmettingsaantallen lopen in verschillende Europese landen weer op. Hierdoor verandert het Ministerie van Buitenlandse Zaken op 15 augustus voor een aantal gebieden het reisadvies van code geel naar code oranje. Dit zijn onder andere delen van Frankrijk, België en Spanje. Bij terugkomst in Nederland wordt van de toeristen verwacht dat zij in zelf-quarantaine gaan.

Maar ook de besmettingsaantallen in Nederland lopen op, waardoor andere landen het reizen naar Nederland afraden. Ook moeten Nederlanders die wel naar deze landen afreizen op locatie in quarantaine. Dit is het Ministerie van Buitenlandse Zaken reden om voor deze landen een

reisadvies van code oranje in te voeren. Bij terugkomst in Nederland vanuit deze landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk, is geen quarantaine nodig.

Ondertussen is de bezettingsgraad van de hotels in Nederland en Amsterdam gedaald ten opzichte van de afgelopen weken, naar respectievelijk 46,8% en 34,3%.

Het veranderende reisadvies heeft een impact op de reisbranche en Nederlanders die zich op dat moment in deze gebieden bevinden of nog van plan zijn er binnenkort naar toe te gaan. Zo luidt in de media '*Nederlandse toeristen in Spanje overvallen door nieuwe code oranje*' (NRC) en '*Code oranje voor Spanje: ongeloof en paniek bij Brabantse toeristen en ondernemers aan Costa del Sol*' (Omroep Brabant).

Verder wordt aan het einde van de maand duidelijk dat '*Experiment met mondkapjesplicht in Rotterdam en Amsterdam al na maand stopgezet*' (AD). De veiligheidsregio's verwachten namelijk dat afstand houden makkelijker wordt nu het einde van het toeristenseizoen nadert.

CBS berichtte begin september dat de voorlopige cijfers laten zien dat toegevoegde waarde van de belangrijkste bedrijfstakken in de toerisme sector ongeveer 45 procent lager is in het eerste half jaar van 2020 in vergelijking met 2019. Het totaal van de luchtvaart, reisbemiddeling en reisorganisatie daalde het sterkst met ruim 55%, de horeca met 45%. Op het aantal werkzame personen en banen was de impact van de crisis nog niet zo groot. Door de tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkgelegenheid (NOW) konden werknemers worden doorbetaald bij omzetverlies.

Op 17 september hebben Duitsland en België Noord- en Zuid-Holland code rood gegeven. Dit betekent dat niet-essentiële reizen naar deze twee provincies verboden zijn voor bezoekers uit beide landen. Het blijkt dat hier onder met name Duitse (potentiële) bezoekers verwarring over is en dat ook de andere provincies met annuleringen te maken krijgen.

September 2020

Forecast 2020

Wat is de verwachting voor het inkomend toerisme voor 2020?

Inkomend toerisme loopt naar verwachting terug met ruim 70%

Back to the nineties

Binnenlands toerisme daalt met ruim een derde in 2020

Halvering verblijfs-toerisme in 2020

Op basis van de halfjaarcijfers met de overnachtingscijfers van het CBS en inzicht in de bezettingscijfers gedurende de zomer heeft NBTC haar verwachting voor 2020 herzien.

Vergeleken met 2019 zal Nederland naar schatting ruim 14 miljoen minder buitenlandse verblijfs gasten ontvangen. Dit betekent een daling van - 71%. Meer dan de helft van de buitenlandse bezoekers die Nederland in 2020 zullen bezoeken zijn afkomstig uit Duitsland. En het gros van deze bezoeken zijn gerealiseerd in Q1 (voor de intrede van Corona) en gedurende de zomermaanden juli en augustus. Dachten we in juni nog dat scenario 2 wellicht het meeste reële scenario zou zijn, de nieuwe verwachting gaat – ondanks de goede zomer voor onze directe buurlanden – toch meer in de richting van het worst case scenario van destijds. Redenen hiervoor blijken de terughoudendheid met vliegen (als er überhaupt al een verbinding is) en de onzekerheid waardoor mensen graag dichtbij huis blijven. Ook het zakelijk reisverkeer is daarnaast zo goed als stil komen te liggen. Met de bijna 6 miljoen buitenlandse verblijfs-gasten in Nederland in 2020 is Nederland terug op het niveau van begin jaren negentig, toen niemand nog ooit had gehoord van EasyJet, Booking.com, Expedia, Airbnb en Tripadvisor en toen je om te kunnen internetten nog moest inbellen.

Wat de binnenlandse markt betreft zal er in 2020 naar verwachting sprake zijn van ruim 9 miljoen minder aankomsten van Nederlanders in de diverse logiesaccommodaties in eigen land. Dit is een daling van - 36%. Met 16,5 miljoen check-ins van Nederlanders in onze eigen verblijfsaccommodaties valt het binnenlands toerisme terug naar het niveau van 2005. De verwachting voor de binnenlandse markt pakt vooralsnog wat gunstiger uit als in juni door ons voorzien. Belangrijkste reden hiervoor is dat Nederlanders als gevolg van de steeds veranderende reisadviezen terughoudender werden als aanvankelijk gedacht om naar het buitenland op vakantie te gaan. Binnenland bleek een goed alternatief en zo hebben velen de schoonheid van eigen land (her)ontdekt.

In totaliteit betekent dat dat Nederland in 2020 als gevolg van het coronavirus bijna 24 miljoen minder verblijfstoeristen telt dan in 2019 en dat het verblijfstoerisme daarmee als gevolg van het coronavirus gehalveerd is.

Figuur 14: Aangepaste verwachting verblijfstoerisme 2020 (september)

VERWACHTING VERBLIJFSTOERISME 2020				
ALLE ACCOMMODATIES	Gasten (x 1.000)			+/-
	2018	2019	2020*	
Binnenlands	25.132	25.787	16.500	-36%
Inkomend				
Europa	14.974	16.051	5.140	-68%
- Duitsland	5.689	6.175	2.900	-53%
- België	2.398	2.507	760	-70%
- Groot-Brittannië	2.212	2.402	480	-80%
- Frankrijk	893	963	260	-73%
- Overig Europa	3.782	4.004	730	-82%
Amerika	2.072	2.181	345	-84%
- USA	1.480	1.564	250	-84%
Azië	1.360	1.473	205	-86%
- China (incl. Hong Kong)	333	369	45	-87%
overige intercontinenten	375	424	65	-85%
Subtotaal inkomend	18.780	20.129	5.750	-71%
Totaal	43.913	45.916	22.250	-52%

* Verwachting 2020 voor binnenlands & inkomend toerisme (afgerond op vijfduizendtallen)

Bron: CBS, bewerking NBTC

Aangezien het grootste deel van het jaar reeds achter ons ligt, en uit veel herkomstlanden het bezoek aan Nederland helaas geminimaliseerd is, levert een verwachting voor (de rest van) 2020 in drie varianten een relatief beperkte bandbreedte in aankomsten op. Vandaar dat we alleen het op dit moment meest reëel ogende scenario publiceren. In deze verwachting is reeds een effect verwerkt van het negatieve reisadvies voor (delen van) ons land bij onze Ooster- en Zuiderburen.

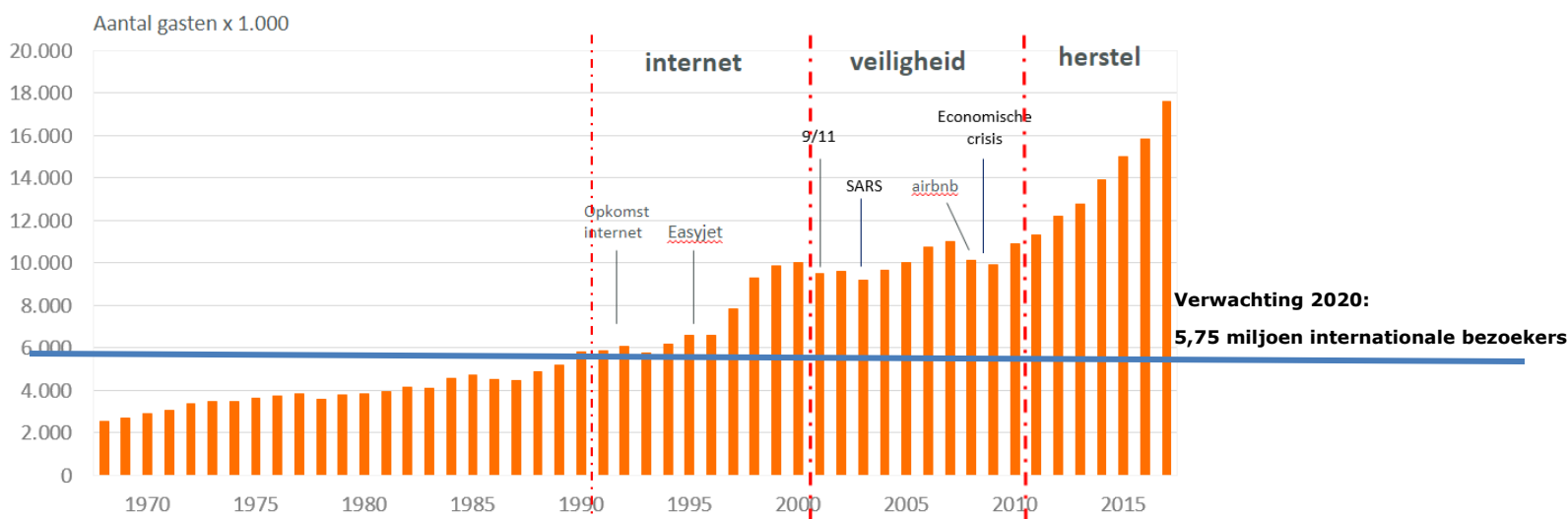
Toelichting op aangepaste verwachting verblijfstoerisme 2020

De hiervoor gepresenteerde aangepaste verwachting is tot stand gekomen op basis van beschikbare data en inzichten, aangevuld met kennis van collega's uit de verschillende herkomstlanden. Basis voor de verwachting vormde de data van de Statistiek Logiesaccommodaties (SLA) van het CBS. Deze data is momenteel beschikbaar tot en met juni 2020. Vooruitlopend op een geplande correctie van deze cijfers wanneer ze nader voorlopig worden heeft NBTC een bewerking gedaan, om rekening te houden met [capaciteit](#) die ten tijde van de lockdown en/of als gevolg van de 1,5m samenleving (tijdelijk) niet beschikbaar was. Vanzelfsprekend is in de verwachting rekening gehouden met het effect van zaken als fysieke reisbeperkingen als gesloten grenzen en gouvernementele reisadviezen (het kunnen reizen), de reisintentie (de wil om te reizen), indicatoren als consumentenvertrouwen en werkloosheid, mogelijkheden om te reizen (per trein of vliegtuig), bezettingsgraden gedurende de zomer en verwachtingen van relevante derden. De meeste verblijfgasten die nu reizen zullen vakantie of bezoek van familie, vrienden of kennissen als motief hebben. Niet alleen in bezoekmotief heeft corona voor een verschuiving gezorgd, ook in de bestemmingskeuze. Vakanties krijgen momenteel een andere invulling, bepaalde bestemmingen, zoals een natuurlijke / rustige omgeving, winnen aan populariteit. Veiligheid & gezondheid zijn extra belangrijk en stedelijke bestemmingen, als Amsterdam, zijn momenteel beneden gemiddeld in trek. Herkomstlanden met een groot aandeel zakelijk of waar Amsterdam een relatief grote trekpleister is zullen nog harder geraakt worden dan andere herkomstlanden.

Kort gezegd hebben de onderstaande stappen geleid tot de aangepaste verwachting zoals deze er nu ligt:

1. Correctie halfjaarcijfers Statistiek Logiesaccommodaties ivm verminderde capaciteit
2. Inzicht in bezettingsgraden van hotels, en schattingen voor bezettingen bungalowparken en campings gedurende de zomer
3. Schattingen gemaakt voor verminderde bezetting najaar ten opzichte van dezelfde periode in 'normale jaren', mede gebaseerd op het beeld dat we zagen in de cijfers van juni 2020
4. Vanuit de bezettingsgraden een doorrekening gemaakt naar geprognostiseerde aantallen gasten in hotels en in verblijfsrecreatieve accommodaties in totaliteit per maand (binnen- en buitenlands samen)
5. Samen met collega's uit de verschillende herkomstlanden voor ieder herkomstland een verwachting gemaakt voor de resterende periode van 2020 (op maandbasis) rekening houdende met bovengenoemde zaken
6. De geprognostiseerde aantallen van stap 4 verminderd met het totaal van buitenlandse gasten dat volgde uit stap 5. Deze uitkomsten van deze rekensom vormde de basis van de verwachting voor het binnenlands toerisme
7. Een laatste check bij belangrijke stakeholders en referentiebronnen op het totaalplaatje.

Figuur 15: Tijdvlak analyse Inkomend verblijfbezoek (1968-2017)

Bron: CBS, trendbreuk 1997/1998 en 2012

Ontwikkeling toerisme 2021 en verder

Hoe ziet het inkomend toerisme naar Nederland eruit in 2021 en verder?

De verwachting voor het inkomend toerisme voor 2021 en op de langere termijn is heel onzeker. In zowel economische als toeristische forecasts worden voorzichtige prognoses gemaakt. Er zijn veel onzekerheden/afhankelijkheden die ervoor kunnen zorgen dat de situatie heel snel weer anders zouden kunnen zijn.

Enkele belangrijke onzekerheden/afhankelijkheden op een rij:

- Hoe ontwikkelt het virus zich in de komende maanden? In Nederland maar ook in de landen om ons heen? Komt er een tweede/derde golf in Nederland of in belangrijke herkomstlanden?
- Welke reisrestricties legt elk land op?
- Welke reisrestricties voor inkomend bezoek worden opgelegd?
- Wanneer is er vaccin beschikbaar? En wanneer zal deze voor een ieder beschikbaar zijn?
- Hoe gaat het economisch gezien? Hoeveel mensen hebben straks nog een baan en hebben de financiële middelen om te reizen?
- Welke toeristische bedrijven redden het?
- Hoe ontwikkelt het algemene sentiment van reizigers zich? Staan ze er weer voor open of zijn ze terughoudend om naar het buitenland af te reizen?
- Wat doet de crisis met de prijzen van reizen? Wordt dit duurder?

Hieronder hebben we de economische verwachting en de verwachting omtrent het reizen op een rij gezet.

Economische verwachtingen wereldwijd/Nederland

De economische verwachting op de lange termijn is moeilijk te voorspellen. Toonaangevende organisaties als IMF, Wereldbank, OECD zijn heel voorzichtig in de economische prognoses die ze maken voor de komende jaren. Er wordt hier dan ook vaak gewerkt met verschillende scenario's. Alles valt of staat met de ontwikkeling van het Covid-19 virus, de restricties die worden opgelegd, vaccin etc.

Wereldwijde economie

Covid-19 heeft de diepste wereldwijde recessie in decennia veroorzaakt. Volgens de wereldbank is de Covid-19 recessie de snelste en diepste neerwaartse recessie sinds de wereldrecessie in 1990. Landen die het economisch al zwaar hebben, zullen door de Covid-19 crisis nog dieper geraakt worden en pas heel langzaam herstellen. De olieprijs is veelal gekoppeld aan de economische ontwikkeling. De nu lagere olieprijzen kunnen een bijdrage leveren aan het economisch herstel van een land. Wat de uiteindelijk uitkomst is van de pandemie is heel onzeker maar zal zorgen voor grotere verschillen tussen de wereldeconomieën. Volgens het CPB zullen opkomende economieën ondanks Covid-19 sneller blijven groeien dan het wereldgemiddelde, maar het groeitempo ligt lager dan in de afgelopen 20 jaar. Hoewel Azië, waaronder China een belangrijk onderdeel is van de wereldeconomie, zal de vertraging van China doorzetten. De wereldbank en IMF verwachten beide dat de wereldeconomie in 2020 daalt met 5% (figuur 16). Dit ligt in lijn met de verwachting voor Nederland (zie hieronder). In het basisscenario wordt verwacht dat de wereldeconomie zal herstellen in 2021 met een groei van 5%. Het lagere scenario zou kunnen leiden tot een daling van 8% dit jaar en een klein herstel van 1% in 2021.

Economische verwachting wereldwijd

Figuur 16: IMF Economic outlook Growth projections

Latest World Economic Outlook Growth Projections

(real GDP, annual percent change)	2019	PROJECTIONS	
		2020	2021
World Output	2.9	-4.9	5.4
Advanced Economies	1.7	-8.0	4.8
United States	2.3	-8.0	4.5
Euro Area	1.3	-10.2	6.0
Germany	0.6	-7.8	5.4
France	1.5	-12.5	7.3
Italy	0.3	-12.8	6.3
Spain	2.0	-12.8	6.3
Japan	0.7	-5.8	2.4
United Kingdom	1.4	-10.2	6.3
Canada	1.7	-8.4	4.9
Other Advanced Economies	1.7	-4.8	4.2
Emerging Markets and Developing Economies	3.7	-3.0	5.9
Emerging and Developing Asia	5.5	-0.8	7.4
China	6.1	1.0	8.2
India	4.2	-4.5	6.0
ASEAN-5	4.9	-2.0	6.2
Emerging and Developing Europe	2.1	-5.8	4.3
Russia	1.3	-6.6	4.1
Latin America and the Caribbean	0.1	-9.4	3.7
Brazil	1.1	-9.1	3.6
Mexico	-0.3	-10.5	3.3
Middle East and Central Asia	1.0	-4.7	3.3
Saudi Arabia	0.3	-6.8	3.1
Sub-Saharan Africa	3.1	-3.2	3.4
Nigeria	2.2	-5.4	2.6
South Africa	0.2	-8.0	3.5
Low-Income Developing Countries	5.2	-1.0	5.2

Source: IMF, World Economic Outlook Update, June 2020

Nederlandse economie

In de basisraming van het CPB (Centraal Planbureau) krimpt de economie in 2020 met 5% gevolgd door ruim 3% in 2021. Deze raming gaat ervan uit dat er geen nieuwe contactbeperkingen nodig zijn. De werkloosheid loopt op tot 6% in 2021. De onzekerheden voor de toekomst zijn groot. Daarom heeft het CPB naast de basisverkenning een ander lager scenario in kaart gebracht. In dit scenario is er sprake van een tweede golf met hernieuwde contactbeperkingen en is de potentiële groei in 2022-2025 lager dan de basisverkenning door lagere immigratie en lagere productiviteitsgroei. De potentiële groei ligt in het scenario lager door een verwachte lagere stijging van de arbeidsproductiviteit.

In de basisverkenning groeit de Nederlandse economie gemiddeld met 1.6% per jaar en loopt de staatschuld op tot bijna 67% bbp in 2025. In het lagere scenario moet de economie uit een dieper dal komen en lopen de schulden op tot 84% van het BBP. De werkloosheid komt in 2025 uit op een 4,5% in de basisraming en 6,4% in het lagere scenario.

Verwachting Internationaal reizen

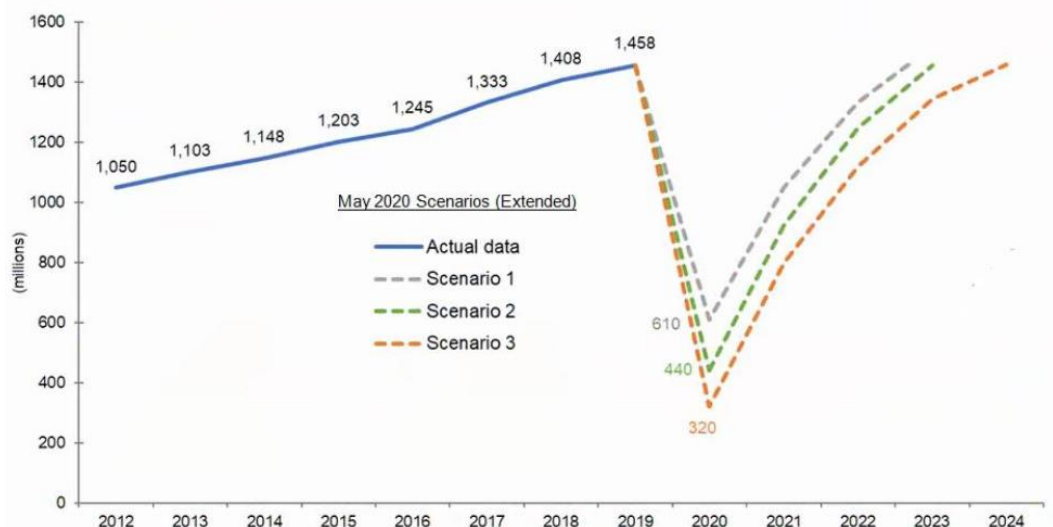
Internationaal reisverkeer

Zowel de UNWTO als Tourism Economics verwachten dat het herstel van internationaal reizen nog wel even duurt. **Scenario's voor 2021- 2024 wijzen op een herstel in het jaar 2021, tegen het midden van het jaar.** Uitgaand van de aanname dat er een ommekeer plaats vindt in de evolutie van het virus, een aanzienlijke verbetering van het reizigersvertrouwen is en een opheffing van de reisbeperking. Ondanks dit herstel wordt verwacht dat het **nog 2,5 – 4 jaar duurt voordat de aantallen weer terug zijn op het niveau van 2019** (figuur 17)

De UNWTO verwacht dat het binnenlands toerisme sneller en sterker zal herstellen dan het internationale reisverkeer. Daarnaast kan binnenlands toerisme een bestemming helpen in tijden van een crisis. Sommige bestemmingen bieden nu al vouchers of kortingen aan voor hun eigen bevolking om in eigen land op vakantie te gaan.

Figuur 17: UNWTO forecast internationaal reisverkeer

International tourist arrivals: Future scenarios (asymmetric V-shape)

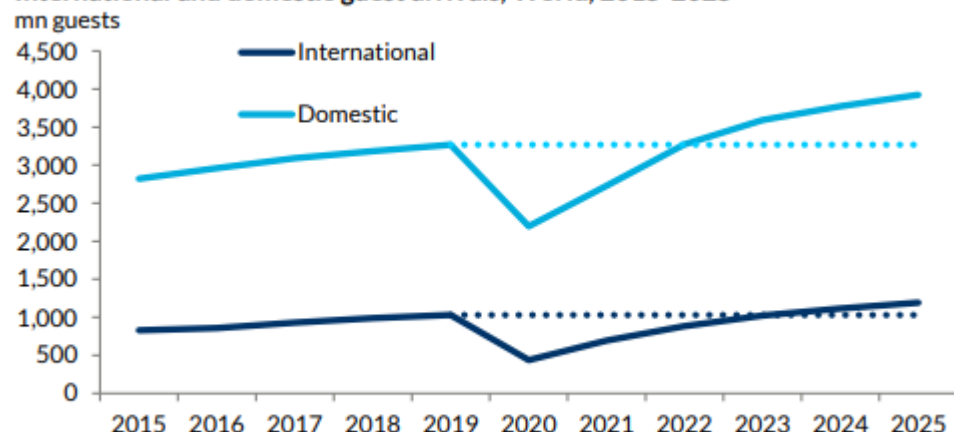

Source: UNWTO (September 2020)

Oxford economics verwacht dat binnenlands toerisme sneller herstelt, in 2022 tot het niveau van 2019. Inkomend blijft achter tot 2024 door aanhoudende nadelige economische effecten, negatief sentiment ten aanzien van internationaal reizen, inclusief aanhouden gevolgen voor zowel vakantiereizen als zakenreizen (zie figuur 18). Ook voor Europa wordt het herstel niet eerder verwacht dan eind 2024, in lijn met de wereldwijde verwachting. Een herstel van toerisme is belangrijk als onderdeel van een breder economisch herstel. Het toerisme heeft wereldwijd tot dusver het meest te lijden gehad onder banenverlies.

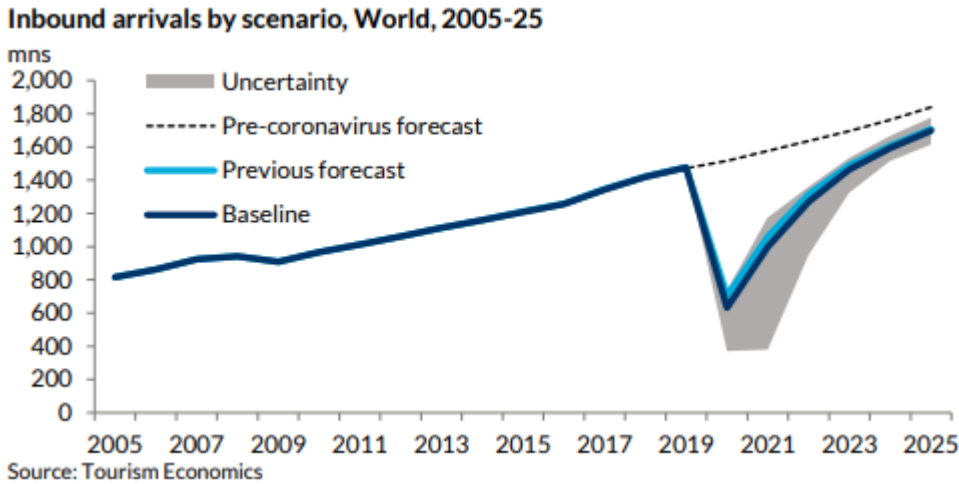
Figuur 18: Internationale aankomsten wereldwijd (domestic/international)

International and domestic guest arrivals, World, 2015-2025

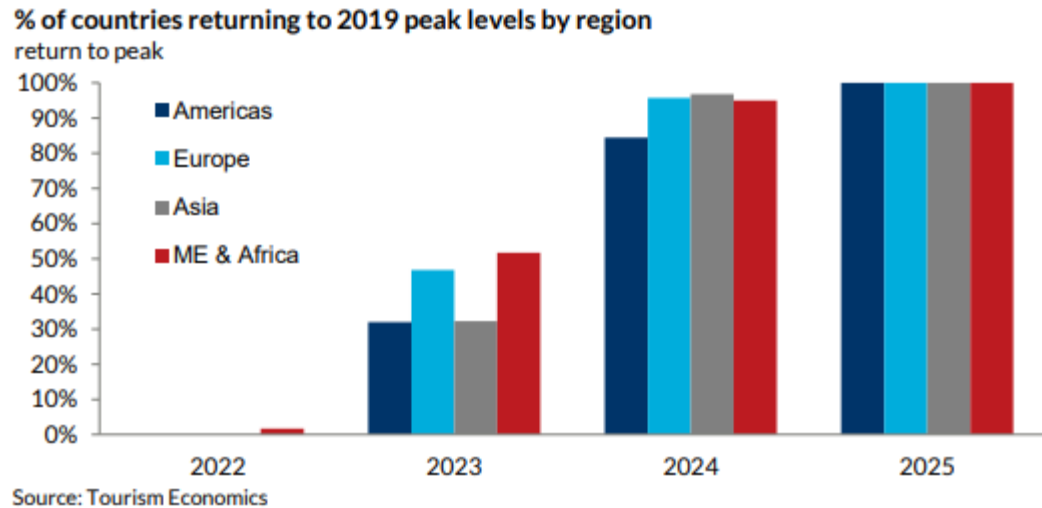

Source: Tourism Economics

Figuur 19: Internationale aankomsten wereldwijd scenario's

Figuur 20: Herstel internationale aankomsten

De steden hebben het meest langdurige herstel. Dit komt met name door de impact van het zakelijke reisverkeer en de mogelijke aversie van mensen om naar dichtbevolkte steden af te reizen. De verwachting is dat toeristen eerder kiezen voor bestemmingen met lagere infectiepercentages en een lagere associatie met het virus, zelfs als er een vaccin beschikbaar is.

Voor de zakelijke markt is er in mei een verwachting gemaakt voor de Europese zakelijke markt. Hierin gaat men uit van een volledig herstel in 2024 voor Europa. Momenteel is het nog heel onzeker hoe de zakelijke markt zich gaat herstellen en in welke vorm. De vraag hierbij is of bedrijven hun personeel weer laten reizen, zakenreizigers zelf weer “durven” en de structurele veranderingen in het zakelijk ontmoeten (face-to face, hybride etc.)

Figuur 21: Herstel Convention and Event in Europa

Verwachting Nederland

Verwachtingen voor
Nederland

NBTC verwacht dat het inkomend bezoek voor Nederland in lijn zal liggen met de UNWTO verwachting (herstel pas in 2024 op niveau 2019). Naast de aantallen zal ook het reisgedrag er naar Nederland anders uit gaan zien.

Zo verwachten we:

- Sentiment herstelt maar heel langzaam, voor volgend jaar zijn er nog teveel onzekerheden, Corona blijft van invloed zijn op de keuze voor een vakantie en vakantiebestemming. Er hoeft maar iets te gebeuren wat het sentiment negatief doet veranderen.
- Een verandering in de bezoekersmix. De verhouding binnenland/inkomend bezoek zal waarschijnlijk veranderen, met een groter aandeel voor binnenlands bezoek. Daarnaast zal ook de verhouding zakelijk/leisure veranderen. De verwachting is dat het zakelijk reisverkeer nog langzamer herstelt dan het leisure segment. Nu is ongeveer een kwart van het inkomend bezoek aan Nederland een zakelijke bezoeker. Dit zal de komende jaren lager zijn.
- Boekgedrag verandert, reizigers boeken later en met flexibele annuleringsmogelijkheden
- Grote steden in Nederland zullen minder snel herstellen dan de overige gebieden in Nederland. Reizigers zullen waar mogelijk de dichtbevolkte steden vermijden en meer het land in trekken naar de wat rustigere plekken.
- Verschillende fase in herstel: eerst binnenlands, dan buurlanden (auto), rest Europa (vlieg) en als laatst intercontinentaal.

Per herkomst land:

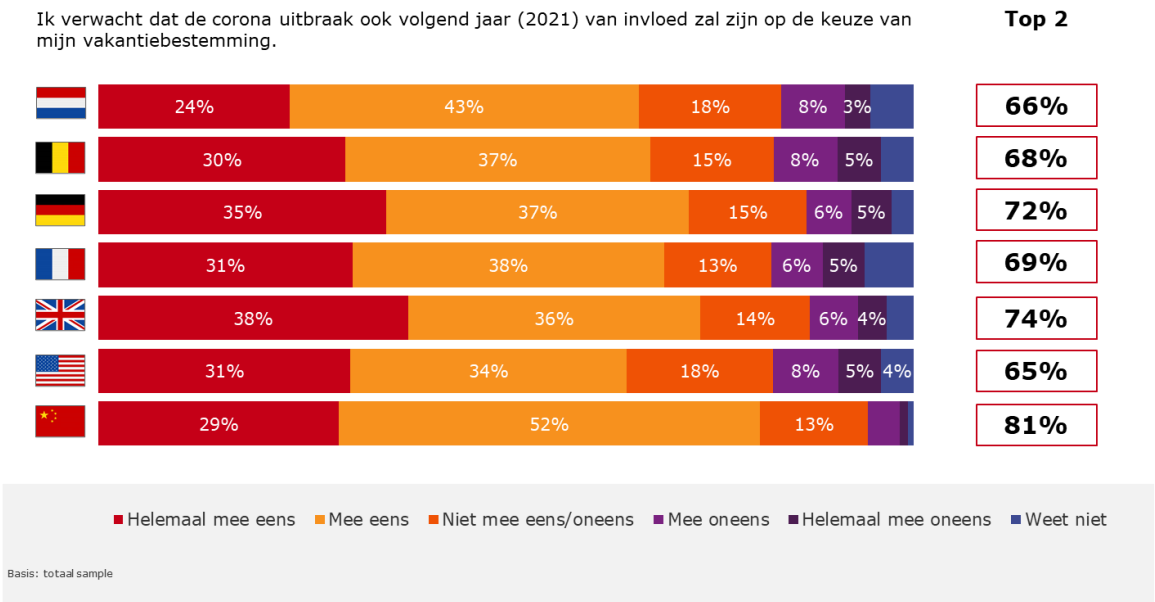
- *Duitsland*: Duitsers blijven voorkeur houden voor een vakantie dichtbij huis, zodat het met de auto goed bereikbaar is. Alhoewel er wel over de gehele linie wel wordt verwacht dat er minder vakanties worden ondernomen door Duitsers.
- *België*: Reizen van België naar Nederland herstellen altijd snel. De verwachting is dat dit nu ook weer gaat gebeuren. Echter afhankelijk van de nu geldende reisrestricties.
- *UK*: Vanaf 2021 wordt verwacht dat het reisverkeer weer aantrekt, zo ook het reizen naar Nederland. Vanaf oktober 2020 zal de Eurostar een directe verbinding hebben met Nederland en wordt de capaciteit verhoogd. Zakenreizen herstelt minder snel dan leisure reizen.
- *Frankrijk*: Zonder beperkende maatregelen zou Nederland een goede bestemming zijn voor Parijzenaren, dichtbij en veilig.
- *USA*: de verwachting is dat het herstel op z'n vroegst zal plaatsvinden in Q2 2021. Beginnend met het luxe segment van leisure travel. Mocht er een vaccin komen, dan zal dit voor Amerikanen wel even duren voordat iedereen gevaccineerd is en dat dit een effect heeft op het reisgedrag.
- *China*: In het eerste half jaar van 2021 zal de reismarkt licht herstellen. Toch blijven veel Chinezen terughoudend in het reizen, ook al zou er een vaccin zijn. Dit vertrouwen zal langzaam terugkomen. De verwachting is dat dit heel 2021 aanhoudt.

In de september meting van de Vakantie Sentiment Monitor zijn een aantal stellingen meegenomen t.a.v. te verwachten reisgedrag van consumenten.

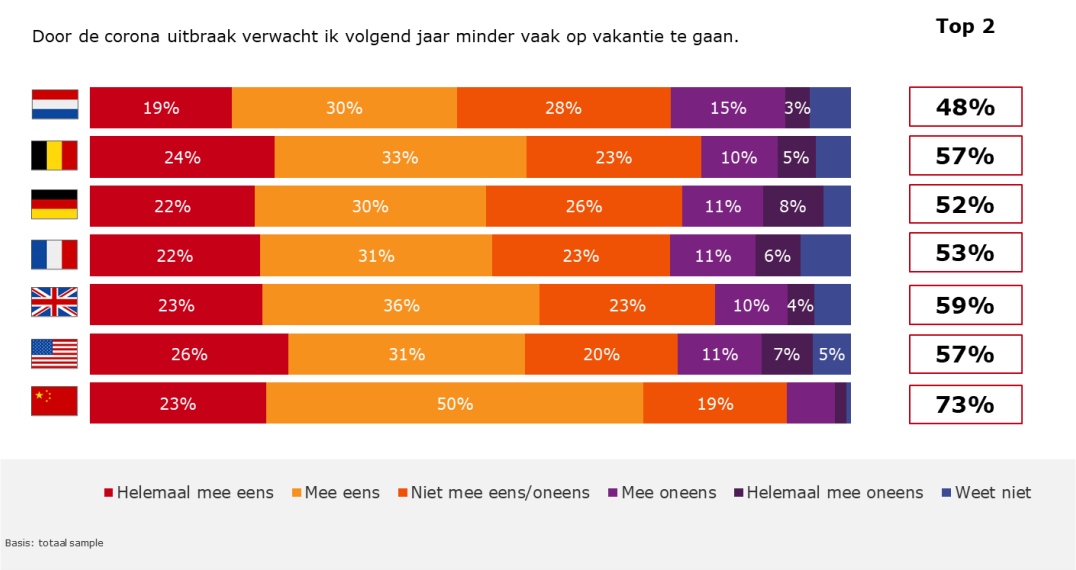
Corona uitbraak blijft ook in 2021 van invloed op keuze vakantiebestemming

Een ruime meerderheid van de mensen verwacht dat de corona uitbraak ook volgend jaar van invloed zal zijn op de keuze van hun vakantiebestemming. Dit geldt met name in China maar zeker ook in de voor Nederland belangrijke herkomstlanden Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. (zie figuur 22).

Figuur 22: Invloed Corona op keuze van vakantiebestemming

Figuur 24: Invloed Corona op vakantiegedrag

Samenvatting

- Begin 2020 leek een recordjaar te worden, verwachte groei 7% tot bijna 22 miljoen bezoekers in 2020
- Uitbraak Corona zorgde voor grote daling in internationale aankomsten, zowel wereldwijd als ook naar Nederland
- (Reis)restricties zorgden ervoor dat reizigers niet meer konden reizen
- Nederlanders gingen in januari/februari nog volop op vakantie, maar Q2 liet een diepte punt zien in aantal vakanties (-65%)
- Dieptepunt was een hotelbezettingsgraad van 8% in april/mei.
- Door de versoepelingen in mei/juni steeg het aantal overnachtingen inkomend bezoek weer
- In zomerperiode kon er voor een groot deel weer gereisd worden.
- Na de zomer toename aantal besmettingen, nieuwe reisrestricties
- **NBTC verwacht circa 5,7 miljoen internationale bezoekers in 2020, dit is op het niveau van de jaren 90** (voor de opkomst van Low Costs en OTA's).
- Herstel echt wel stuk langzamer, ook in vergelijking met eerdere crisis.
- Verwacht herstel pas in 2024 op niveau van 2019.
- Sentiment: veranderingen in reisrestricties is direct terug te zien in sentiment. Reizen blijft belangrijk. Onzekerheden blijven grote impact houden.
- Zakelijk trekt veel langzamer aan dan leisure
- Voor Nederland verandert de bezoekersmix:
 - Groter aandeel binnenlands bezoek
 - Verhouding leisure/zakelijk verandert. Aandeel leisure zal toenemen, door langer herstel van zakelijke markt.
- Dichtbij markten zullen sneller herstellen (dichtbij, met auto bereikbaar)
- Steden zullen later herstellen dan rest van Nederland (dichtbevolkte steden zullen nog vermeden worden en zakelijk reisverkeer trekt later aan)
- Boekgedrag wordt korter met flexibele annuleringsmogelijkheden